

Запорізька міська рада
Департамент освіти і науки
Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 161 «Сніжинка»
Запорізької міської ради Запорізької області

Семінар-тренінг для вихователів
«Розвиток комунікативної культури педагогів
в сучасному дошкільному закладі»

Підготувала:
практичний психолог
Барабаш О.А.

м. Запоріжжя
2018

Мета: Створювати умови для розвитку комунікативної культури педагогів. Ознайомити з базовими положеннями теорії спілкування. Формувати навички ефективної взаємодії.

Розвивати комунікативні вміння за допомогою ігрових методів навчання. Поглиблення та систематизація знань педагогів щодо змісту Базового компонента, формування їх професійних умінь щодо використання ефективних підходів для розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку; вдосконалення педагогічної майстерності вихователів. Підсилювати професійну мотивацію.

Час/хв.	Зміст тренінгу	Примітка
	<i>Підготовчий етап</i>	
5 хв.	Вступ. Привітання.	
10 хв.	Вправа «Про себе саму»	Аркуші паперу, олівці
	<i>Основна частина</i>	
30 хв.	Вправа «Що важливо для ефективного спілкування» Вправа «Розшифруй рису характеру» Вправа «Умій почути»	Ватман, маркери
20 хв.	Інформаційний блок <u>Міні-презентація</u> «Мистецтво спілкування» Вправа «Що це може означати?»	Презентація
15 хв.	Заключний етап Притча про каву. Перегляд мультфільму про спілкування, побажання учасникам (Пам`ятки – рекомендації)	

Тривалість тренінгу: 1 год. 20 хв.

Форми і методи проведення: інформаційне повідомлення, мультимедійна презентація на тему «Розвиток комунікативної культури педагогів в сучасному дошкільному закладі»

«Мозковий штурм», групові дискусії, рольова гра, комунікативні вправи, рухавки.

Обладнання та матеріали: екран, дошка з демонстраційним матеріалом, мультимедіа, 3 столи різного кольору, бейджи трьох кольорів, на столах: маркери, стікери, листи ватману, роздатковий матеріал з теми «Розвиток комунікативної культури педагогів в сучасному дошкільному закладі».

Хід семінару-тренінгу:

I. Привітання. Повідомлення теми, плану та правил роботи.

Мотивація до роботи. Почну наш тренінг із знайомої багатьом вам притчі про «Рай і пекло». Одного разу мудрець попросив Господа показати йому рай і пекло. Господь відвів мудреця до приміщення, де нестерпно страждали голодні люди. Посеред кімнати стояв великий казан зі смачною кашею. Люди мали ложки, але вони були довші за руки, і жоден не міг втрапити ложкою до рота. "Так, це справжнє пекло!" — подумав мудрець. Потім вони зайшли до іншого приміщення, де всі були ситі й веселі, хоча там стояв такий самий казан, а люди мали такі самі довгі ложки. Що ж робило життя цих людей райським? Придивившись, мудрець побачив — вони годували одне одного! Ці люди вміли взаємодіяти. Перевіримо, чи вмієте взаємодіяти ви.

- *Вправа "Про себе саму".*

Мета: встановлення контакту між учасниками групи, розвиток навичок міжособистісної взаємодії.

Опис вправи.

Психолог. Ми всі з вами знайомі, але я хочу запропонувати вам познайомитися ще ближче, дізнатися щось нове один про одного. Колись, у давнину, знатні родини мали свої герби, які відображали те, що притаманне даній сім'ї. Я пропоную вам намалювати особисті герби, які могли б розповісти саме про вас як спеціаліста. А потім - прокоментуйте зображене.

Примітка: у процесі виконання вправи доцільно використати інтерактивний метод "Мікрофон". Тренування комунікативних умінь

II. Основна частина.

- *Вправа «Що важливо для ефективного спілкування?»*

Мета: актуалізація уявлень учасників про важливі особистісні якості, які сприяють ефективному та безконфліктному спілкуванню.

Психолог. Пропоную об'єднатися в дві групи. Ви витягуєте з «Чарівної торбинки» зображення «Пухнастиків» або «Колючок». Команда «Пухнастиків» складає перелік рис та вмінь, які на їхню думку, сприяють ефективному і безконфліктному спілкуванню. Група «Колючок» складає перелік рис які, на їх думку заважають ефективному спілкуванню, тобто перелік тих особистих якостей, що можуть викликати конфлікти й непорозуміння у спілкуванні.

- *Вправа «Розшифруй рису характеру»*

Психолог. Загальновідомо, що всі люди різні. І скільки на світі людей, стільки ж і різних характерів. Але є певні риси, які об'єднують багатьох людей, про них навіть складені в народі прислів'я та приказки.

Вправа, яку ми з вами виконаємо в колі, має на меті виявити ті риси характеру, що заважають нам бути гарними співрозмовниками.

Вам пропонується «загадкова скринька», в якій написані прислів'я. Я буду їх зачитувати, а Ви називаєте рису характеру, про яку йдеться в прислів'ї.

- В одне вухо входить, а в інше виходить. (Неуважність)
- Моя хата скраю, нічого не знаю. (Байдужість)

- Наговорив сім міхів горохів, гречаної вовни, та всі неповні. (Брехливість)
- Бачить чуже під лісом, а не бачить своє під носом. (Заздрощі)
- І риби наловить, і ніг не замочить. (Хитрощі)
- Якби міг, то в ложці води втопив би. (Злість)
- Найшла коса на камінь: коса не втне, камінь не подасться. (Впертість)
- На словах милості просить, а сам за халявою ніж носить (Підступність)
- Задер носа, й кочергою не достанеш (Хвастовитість)
- Заліз у чужу соломку, та ще й шелестить. (Зухвалість)

Після того, як названі всі риси характеру, учасники «викидають» їх до кошика «непотрібних речей». Так звільняються від негативних рис, які можуть заважати спілкуванню.

- Вправа «Умій почути»

Мета: розвиток якостей слухового сприймання, виявлення перешкод, які заважають сприймати інформацію правильно.

Психолог. Для виконання цієї вправи необхідно об'єднатися в три команди. Кожній команді дається доручення розподілити між гравцями слова з відомого прислів'я або приказки. Кожна команда по-черзі вигукує одночасно всі слова прислів'я.

КРАЩЕ ГІРКА ПРАВДА, НІЖ СОЛОДКА БРЕХНЯ

НЕ РОДИСЬ КРАСИВОЮ, А РОДИСЬ ЩАСЛИВОЮ

СЛОВО НЕ ГОРОБЕЦЬ, ВИЛЕТИТЬ - НЕ СПІЙМАЄШ.

Після закінчення вправи учасники роблять висновок, чого вчать нас такі ситуації, та які навички в собі необхідно розвивати.

Психолог. Ви бачите, як іноді важливо не просто слухати, а й чути своїх колег, друзів, співрозмовників.

Інформаційне повідомлення психолога «Мистецтво спілкування»
(презентація)

Спілкування – особливий процес взаємодії між людьми, що відбувається за допомогою вербальних та невербальних засобів.

Вербальна комунікація – основна й найдосконаліша форма людського спілкування. Словниковий запас і досконала граматична будова мови сучасного цивілізованого суспільства дають змогу передавати будь-яку інформацію та безліч відтінків і деталей об'єкта інформації. Рівень володіння мовою, багатство та культура мовного висловлювання визначають можливості й ефективність спілкування кожної конкретної особистості.

Разом з мовою як засобом спілкування за допомогою слова широко використовуються *невербальні засоби*. До таких засобів належить система знаків, що відрізняються від мовних способами та формою їх виявлення. Це

жести, міміка, пантоміміка, інтонація, паузи, дотики, візуальний контакт, взаєморозміщення партнерів зі спілкування.

У процесі взаємодії вербальні й невербальні засоби можуть підсилювати або послаблювати дію одне одного.

До основних невербальних засобів спілкування відносяться такі знакові системи:

- оптико-кінетична – охоплює жести, міміку, пантоміміку (джерелом інформації є руки, обличчя, постава);
- паралінгвістична – система вокалізації мовлення, яка характеризується якістю, діапазоном, тональністю голосу і виражає почуття та стан людини;
- екстралінгвістична – використання в мовленні пауз, сміху, покашлювання й інших нелінгвістичних компонентів;
- візуальне спілкування (періодично дивлячись в обличчя співрозмовника, людина приділяє йому увагу, що особливо цінується у спілкуванні);
- проксеміка (з лат. *proximus* - найближчий) організація простору і часу спілкування, взаєморозміщення співрозмовників.

Мистецтво спілкування – бездоганне володіння як вербальною комунікацією, так і вмінням оптимально використовувати невербальні засоби у кожній ситуації спілкування.

За оцінкою дослідників, тільки 7% змісту повідомлення передається вербально (значенням слів), 38% інформації передається вокально (тоном голосу, наголосом та способом вимовляння слів), а 55% передається невербальними засобами (дотиками, жестами, мімікою, пантомімікою, розміщенням партнерів у просторі та часі, контактом «очі в очі»).

Наступна вправа допоможе нам удосконалити свої знання, як за відповідними жестами можна «прочитати» інформацію.

- Вправа «Що це може означати?»

Мета: розвиток в учасників уміння аналізувати жести, міміку, пантоміміку, вдосконалювати соціально – перцептивні навички.

Психолог. Зараз ми з вами спробуємо розшифрувати приклади передачі інформації в невербальній формі. Усі ці жести, рухи, пози, мають певне значення. Отже, починаємо.

(До аналізу подаються зображення людини виконуючої якісь жести. Учасники розмірковують, що означає жест).

Психолог. Часто, спілкуючись одне з одним, ми скаржимося, що є багато проблем, що іноді надто втомились і в нас немає сил. Ось що про це розповідається у «Притчі про каву».

Приходить якось до батька молода дівчина і каже:

- Тату, я втомилась, у мене таке важке життя, такі труднощі та проблеми, я весь час пливу проти течії, у мене більше немає сил... Що робити?

Батько замість відповіді поставив на вогонь три каструлі з водою. У першу він кинув моркву, в другу поклав яйце, а в третю, насипав зерен кави.

Через деякий час чоловік витягнув із води моркву та яйце і налив чашку кави з третьої каструлі.

- Що змінилося?- запитав він доньку.

- Яйце та морква зварилися, а зерна кави розчинилися у воді, - відповіла вона.

- Ні, дитино моя, це лише поверховий погляд на речі. Поглянь - тверда морква, поварившись, стала м'якою. Крихке та рідке яйце стало твердим. Зовні вони не змінили свою структуру під дією однакових несприятливих умов – кип'ятку.

Так і люди – сильні зовні можуть розклеятися і стати слабкими там, де тендітні та вразливі стають сильнішими і витривалішими...

- А як же кава ? – запитала донька.

- О! Це найцікавіше! Зерна кави повністю розчинилися в новому ворожому середовищі і змінили його - перетворили звичайну воду у чудовий та смачний напій. Є особливі люди, які не змінюються в силу обставин і перетворюють їх у щось нове та прекрасне, отримуючи користь і знання від ситуації...

Перегляд мультфільму про спілкування, побажання учасникам (Пам'ятки – рекомендації).

Пропоную пригоститися кавою. Обговорення, запитання, побажання.

ПАМ'ЯТКА ОСНОВНІ ПРАВИЛА СПІЛКУВАННЯ

1. Будьте завжди ввічливі, привітні й доброзичливі в спілкуванні, з повагою ставтесь до співрозмовника.
2. Будьте уважні до співрозмовника, до його стану та настрою, до того, що і як він говорить, як реагує на ті чи інші слова.
3. Умійте слухати, не перебивайте співрозмовника.
4. Не бійтеся вступити в контакти (усні чи письмові) з людьми, навіть незнайомими вам, але при цьому уникайте нав'язливості.
5. Говоріть (пишіть) про те, що може бути цікаво і корисно тим, хто вас слухає (читає).
6. Не ображайте людей словом (не говоріть неприємного, не виявляйте своєї зверхності, не вживайте грубих слів тощо).
7. Умійте ввічливо просити і чемно відмовляти, не ображаючи людину своєю відмовою, намагайтесь пояснити причину свого прохання чи відмови.
8. Використовуйте в спілкуванні звернення і ввічливі слова (будь ласка, вибачте, не ображайтесь, чи не змогли б ви, на жаль, так вийшло та ін.), додержуйте культури мовлення.
9. Умійте підтримати людину словом і добрими справами у будь-якій ситуації.

ПАМ'ЯТКА

ЯК ПОТРІБНО ВОЛОДІТИ ГОЛОСОМ ПРИ СПІЛКУВАННІ

1. Пристосуйте свій голос до обстановки спілкування.
2. Хто говорить надто тихо, справляє враження людини, яка не вірить у свої сили.
3. Не говоріть надто голосно – це справляє враження агресивної людини.
4. Постійно тренуйте свій голос, читайте вголос, контролюйте правильність вимови.
5. Голос підвищують тоді, коли ставлять запитання, висловлюють радість, здивування. Якщо вам потрібно когось переконати, відповісти на запитання, то голос понижуйте.
6. Підсилювати мовлення жестами, мімікою, виражаючи почуття (подив, сум, страх).